

УДК 811.111'255.4'373:616]:821.111Шек7]03=161.2
DOI <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2025.42.1.42>

КОНЦЕПТ «ХВОРОБА» В СОНЕТИ № 147 В. ШЕКСПІРА ТА ЙОГО ВІДТВОРЕННЯ В УКРАЇНСЬКИХ ПЕРЕКЛАДАХ

THE CONCEPT "DISEASE" IN SHAKESPEARE'S SONNET № 147 AND ITS REPRESENTATION IN UKRAINIAN TRANSLATIONS

Лещенко Г.А.,

orcid.org/0000-0003-3960-5819

кандидат філологічних наук, доцент,

доцент кафедри іноземної філології та перекладу

Національного університету «Запорізька політехніка»

Тарасенко К.В.,

orcid.org/0000-0002-0724-808X

кандидат філологічних наук,

доцент кафедри слов'янської філології

Запорізького національного університету

У статті проаналізовано концепт «хвороба» в сонеті № 147 В. Шекспіра та визначено особливості його вербалізації в україномовних перекладах. Аналітичний огляд даного концепту здійснено з урахуванням основних способів мовної реалізації та інтерпретації даного концепту. У роботі окреслено теоретичне підґрунтя лінгвоконцептології як науки про концепти, їхню структуру та вербалізацію у різних мовах. Показано, що концепт «хвороба» є ключовим для англомовної концептосфери й репрезентує складний багаторівневий ментально-мовний феномен. Проаналізовано попередні дослідження з проблематики концептів і перекладу, а також виявлено, що відтворення концепту «хвороба» в міжмовному вимірі все ще потребує досконального дослідження. Метою статті є з'ясування семантичних, образних та ціннісних компонентів цього концепту у шекспірівському тексті й зіставлення способів їхньої передачі у перекладах Дмитра Павличка, Олександра Виженка та Остапа Тарнавського.

У ході аналізу застосовано комплексний підхід: лексико-семантичний, когнітивно-дискурсивний та перекладознавчий. Виокремлено й зіставлено основні номінативні одиниці концепту (*fever, ill, sickly, physician, prescriptions, death*) та простежено їхні контекстуальні трансформації. Показано, що всі переклади зберігають базову концептуальну метафору «хвороба = кохання», але демонструють індивідуальні стратегії перекладачів – від інтенсифікації образності до часткових вилучень і модифікацій заради ритмомелодики. Окрему увагу приділено ціннісному й символічному компонентам концепту, зокрема уособленню хвороби в образі коханої ліричного героя та колоронімічному коду «чорний/темний».

Отримані результати підтверджують, що концепт «хвороба» у сонеті № 147 постає багатокомпонентним явищем, у якому поєднуються метафоричні, культурологічні та емоційно-оцінні смисли. Перекладацькі рішення репрезентують адаптацію вихідного тексту до української поетичної традиції та виявляють потенціал концептуальної системи мови перекладу. Стаття робить внесок у розвиток лінгвоконцептології й перекладознавства, уточнює механізми вербалізації універсальних концептів у міжмовній площині та відкриває перспективи подальших досліджень, спрямованих на вивчення інших культурно значущих концептів у перекладах класичних текстів.

Ключові слова: англійська мова, перекладознавство, художній переклад, Шекспір, ренесансна література, міжкультурна комунікація, концепт, концептосфера, лінгвоконцептологія, концептуальна метафора, перцепція, мовна реалізація.

This article analyzes the concept "disease" in Shakespeare's sonnet № 147 and identifies the features of its verbalization in Ukrainian translations. Analytical review of this concept is carried out taking into account the main ways of language implementation and interpretation of this concept. The article examines the concept "disease" in William Shakespeare's Sonnet 147 and its rendering in Ukrainian translations. It outlines the theoretical foundations of cognitive linguistics and conceptology as a framework for studying concepts, their structure and verbalisation across languages. The concept "disease" is shown to be a key element of the English-speaking conceptual sphere, representing a complex multi-layered mental and linguistic phenomenon. The study reviews previous research on concepts and translation and identifies a gap concerning the cross-linguistic rendering of the concept. The aim is to determine the semantic, figurative and evaluative components of this concept in Shakespeare's text and to compare their transfer strategies in translations by Dmytro Pavlychko, Oleksandr Vyzenko and Ostap Tarnavsky.

A combined methodology is employed, including lexical-semantic, cognitive-discursive and translation analysis. The key nominative units of the concept (*fever, ill, sickly, physician, prescriptions, death*) are singled out and their contextual transformations traced. The study demonstrates that all translations preserve the basic conceptual metaphor "disease = love" but show individual translator strategies, ranging from intensification of imagery to partial omissions and modifications for metrical and melodic reasons. Special attention is given to the symbolic and evaluative components of the concept, in particular the embodiment of illness in the image of the lyrical hero's beloved and the chromatic code "black/dark."

The results confirm that the concept "disease" in Sonnet 147 is a multifaceted phenomenon combining metaphorical, cultural and affective meanings. The translators' solutions reveal how the source text adapts to Ukrainian poetic tradition

and how the conceptual system of the target language operates. The article contributes to the development of cognitive linguistics and translation studies, refines our understanding of how universal concepts are verbalised across languages and opens perspectives for further research into other culturally significant concepts in translations of canonical texts.

Key words: English Language, Translation Studies, literary translation, Shakespeare, Renaissance Literature, intercultural communication, concentrate, conceptsphere, linguoconceptology, conceptual metaphor, perception.

Постановка проблеми. Одним із векторів наукових філологічних досліджень є моделювання картини світу, що є предметом зокрема лінгвістичної концептології, науки, що має за мету виявити та описати лінгвістичними засобами всі концепти, що існують у мові, з метою розуміння менталітету та світогляду народу через мову, що сприяє ефективній міжкультурній комунікації/перекладу. Ця наука виокремилася від лінгвокультурології на початку ХХІ сторіччя та зберегла й значно розширила її ключові поняття «концепт» та «концептосфера». У сучасних умовах глобалізації та інтенсивного міжкультурного обміну особливого значення набуває вивчення концептів як ключових одиниць національної картини світу, що кодують культурні смисли й забезпечують розуміння іншої культури через мову. Незважаючи на суттєві здобутки когнітивної лінгвістики та лінгвокультурології, проблема системного опису концептосфери окремих мов залишається відкритою, а механізми відтворення концептів у перекладі потребують уточнення. Таким чином, дослідження концептуальної системи та її міжмовного відображення має не лише теоретичну вагу для розвитку лінгвістичної концептології, а й практичне значення для підвищення ефективності міжкультурної комунікації й удосконалення перекладацьких стратегій.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Вагомий внесок у формування та розвиток лінгвоконцептології здійснили представники різних сучасних зарубіжних та українських лінгвістичних шкіл, серед яких можна виокремити К. Білобровську, С. Жаботинську, В. Жайворонку, А. Приходьку, Т. Радзівєвську, О. Селіванову, І. Широкову, а також К. Пікок (С. Peacocke), Р. Лангакер (R. Langacker) та ін. За словами О. Селіванової, основними завданнями лінгвоконцептології як науки про концепти є: встановлення залежності концепту від засобів мовної вербалізації; їх класифікацію концептів за способами формування; визначення різних компонентів у їх структурі; встановлення специфіки концептів в індивідуальній та колективній свідомості, а також обсягу концепту залежно від репрезентації в різних картинах світу» [7, с. 411]. В. Кононенко підкреслює міждисциплінарну природу лінгвоконцептології. Науковець зазначає, що

ця галузь знань спирається на спільні теоретико-методологічні основи й принципи, які можуть бути застосовані до різних гуманітарних сфер: «Ідеї концептології як актуальної галузі знань, що ґрунтуються на спільних теоретико-методологічних засадах і принципах і проєктуються на різні гуманітарні сфери, реалізуються в царині зіткнення наукових підходів і методик дослідження, зокрема з позицій психолінгвістики, лінгвокультурології, лінгвістичної філософії тощо» [5, с. 110].

Отже, лінгвоконцептологія досліджує концепти – сутності, що відображають у мові культурні уявлення про світ, їхню структуру, функції та зв'язок із мовними засобами вербалізації, а також індивідуальну та колективну свідомість, яка їх формує.

Термін «концепт» вивчається у різноманітних векторах, в межах яких пропонуються різні дефініції. Підкреслюючи синергічну природу терміну В. Старко зазначає, що «у лінгвістичній концептології термін «концепт» виконує функцію парасолькового терміна й, по суті, позначає ментальний зміст, об'єктивований мовними засобами» [8, с. 42], а саме словами, які є, за висловом Р. Лангакера, «точками доступу» до концептуальної системи людини [11, с. 27]. Концепт відіграє роль посередника між мовою і світом. Концепт є елементом концептосфери, яку у науковій літературі визначають як систему концептів у свідомості індивіда, що репрезентує у формі структурованих знань щодо відображення реальності та результатів внутрішнього досвіду світосприйняття.

Лінгвоконцептологічні дослідження сфокусовані головним чином на вивченні цих ментальних одиниць, які мають культурну специфіку та знаходять своє вираження у мові. Зауважимо, що їхнє мовне вираження може мати численні вербалізатори, тому доцільно вивчати їх у єдності різноякісних складових. Як вельми слушно підкреслює А. М. Приходько, структура концепту складається із трьох компонентів – з «понятійного субстрату, перцептивно-образного адстрату та ціннісного / валоративного епістрату» [6, с. 21]. Беручи за основу цю класифікацію підкреслимо, що поняттєвий субстрат концепту вказує на означення концепту в мові; образний адстрат – на сприйняття предметів через органи чуття або пам'ять; а ціннісний епістрат визначається актуальністю концепту для людини і суспільства.

Постановка завдання. Концепт як об'єкт лінгвістичної концептології – це культурно зумовлена багатомірна мовно-ментальна одиниця концептуальної системи людства, яка втілює увесь його досвід і визначає поняття, уявлення, значення та образ.

Об'єктом дослідження є один із центральних концептів в англомовній картині світу – концепт «хвороба», мовна репрезентація якого відбувається за допомогою образного, ціннісного та символічного компонентів.

Метою цієї розвідки є встановлення ключових характеристик концепту «хвороба» в Сонеті № 147 В. Шекспіра та визначення особливостей їх вербалізації в україномовних перекладах. Дослідження концепту «хвороба» у міжмовній площині допоможе поглибити наше знання про даний концепт, уточнити поширені уявлення про принципи його функціонування, метафоризації та структурної організації тощо.

Матеріалом для аналізу обрано сонет № 147 [14], який присвячений опису любовних страждань ліричного героя, та його українські переклади Дмитра Павличка (1986) [13], Олександра Виженка (2013) [2] та Остапа Тарнавського (1997) [9].

Виклад основного матеріалу. Сонет присвячено опису любовних страждань ліричного героя, який відчуває кохання як хворобу і не може вилікуватися через те, що бажання стає непереборним і він не може вдовольнити той «хворий апетит» «*uncertain sickly appetite to please*». Лікарем героя виступає розум «*My reason, the physician to my love*», але серце з ним у розладі «*Angry that his prescriptions are not kept*». Захоплений фатальною пристрастю, закоханий, якого полишив розум, відчуває, що його чекає смерть «*Desire is death, which physic did except*».

Словник пропонує таке визначення лексеми «хвороба»: «порушення нормальної життєдіяльності організму під впливом несприятливих чинників внутрішнього й зовнішнього середовища; недуга, захворювання» [1]. Тому можемо експлікувати концепт «хвороба» як відхилення від норми, порушення життєдіяльності і вивчати його в межах концептосфери «життєдіяльність».

Для розуміння концепту «хвороба» в сонеті В. Шекспіра необхідно виявити його культурно-маркований вербалізований зміст, який реалізується у мові та утворює відповідну лексико-семантичну і когнітивну структуру. Аналіз образного шару концепту показує, що домінантною є концептуальна метафора: *хвороба – це кохання*. За спостереженнями Дж. Лакоффа та М. Джонсона,

сутністю концептуальної метафори є її здатність осмислювати та переживати явища одного роду в термінах явищ іншого роду [10]. Саме в цій площині можна прослідкувати реструктуризацію концепту «хвороба», унаслідок чого він набуває нових рис, втілення яких на мовному рівні вимагає використання образної, емоційної лексики, формування певних метафоричних конструкцій. Завдяки такій метафорі відбувається зсув акцентів від «хвороба» на «божевілля», тобто дивна поведінка людини, її ненормальний стан.

Досліджуваний концепт об'єктивується у семантиці номінативних одиниць *fever, ill, sickly, physician, prescriptions, death*. Так само як хвороби людей мають стадії, так і захворювання коханням має фази, де на початку лікування ще можливе, проте у кінці хвороба стає невиліковною і пацієнта чекає смерть. Семантика таких лексем передає наростання хвороби. Герой розуміє свій хворобливий стан «*My love is as a fever*» і він не в змозі його перебороти «*Feeding on that which doth preserve the ill*». Лексеми «*desperate*» та «*frantic-mad, madmen*» імплікують концепти «відчай» та «божевілля». Рядок «*Past cure I am, now reason is past care*» можна було б прочитати як потенційний маркер божевілля, яке, за словами поета, захоплює його тіло, стає настільки всепоглинаючим, що герой божеволіє від лихоманки, що він навіть не може належним чином використати загальноприйняте висловлювання [12, с. 448]. Мається на увазі прислів'я «*Past cure past care*» (що минуло, те минуло), яке означає, що коли лікувальні засоби вичерпані безрезультатно, немає сенсу далі турбуватися, воно перегукується з більш відомою ідіомою – «не плач над розлитим молоком». Шекспір змінює фразу, сказавши: «розум мене покинув, безнадійно, тому я вже не можу вилікуватися» (переклад наш – Г.Л.; К.Т.).

Отже, концепт «хвороба» також осмислюється в термінах концептів «відчай» та «божевілля».

Зазначений концепт у своїй структурі містить темпоральні ознаки «*longer nurseth the disease; Past cure I am, now reason is past care*» та кольоропозначення «*Who art as black as hell, as dark as night*». Концепт хвороби й лікування розгортається у темпоральному вимірі як «до/після», «був/є/не буде», тобто вибудовується метафора невиліковного стану. А кольоровий код «чорний/темний» несе в собі подвійну символіку: релігійну у порівнянні «*as hell / as night*» і універсальну – «чорний» як символ зла, небезпеки, хаосу.

Відповідно, темпоральний вимір формує уявлення про концепт як про незворотній процес, що виходить за межі раціонального контролю, а коло-

ронім підсилює оцінний компонент концепту – він стає не лише станом чи процесом, але й набуває ціннісно-марковану (негативну) окраску.

Наступним складником концепту «хвороба» є ціннісний компонент. Ціннісний компонент є культуротворчим чинником і є необхідним у вивченні змісту концепту. Загальновідомо, що мова відображає майже всі сфери людського буття, фіксуючи їх у своїй структурі та репрезентації. Водночас вона забезпечує оцінювання цих фрагментів за допомогою широкого спектра мовних засобів і тропів. Саме тому категорія «оцінка» в сучасних дослідженнях посідає одне з провідних місць серед фундаментальних лінгвістичних категорій. Оцінна (кваліфікативна) функція мови розглядається як прояв притаманного людині прагнення інтерпретувати та оцінювати навколишню дійсність. Серед образних ознак досліджуваного концепту виділено такі: *хворобливий* – (*uncertain sickly appetite to please*), *неспокійний* – (*And frantic-mad with evermore unrest*) та *божевільний* – (*My thoughts and my discourse as madmen's are*).

Стосовно символічного компоненту, зазначимо, що концепт хвороба уособлюється в образі коханої ліричного героя, яка на початку вабила його своєю чистотою (*For I have sworn thee fair, and thought thee bright*), а виявилася чорною як пекло (*Who art as black as hell, as dark as night*). У наведеному прикладі ми бачимо, як концепт «хвороба» уособлюється через образ коханої. Це відповідає типовій поетичній стратегії – переносити абстрактне (хвороба) на конкретне (людину). Так концепт стає «видимим» і набуває емоційного забарвлення. Опозиція *“fair”/“bright” – “black as hell / dark as night”* демонструє рух від ідеалізації до розчарування, тобто від «лікувального» чи «позитивного» до «хворобливого» й «руйнівного».

Визначивши основні способи мовної реалізації та інтерпретації даного концепту розглянемо способи його відтворення у текстах перекладу.

Багатовекторність перекладацької роботи під час відтворення концептів у тексті перекладу вимагає ширших знань у різних сферах наук, таких як історія, філософія, психологія та культурологія. Д. Калішук у статті «Лінгвокультурні особливості перекладу політичного дискурсу» стверджує, що «практично будь-який концепт може бути перекладений з однієї мови іншою (з можливим редукуванням змісту), тобто підданий «перекодовувальній інтерпретації» і репрезентований іншою вербальною формою» [3, с. 153]. Це пояснюється тим, що у кожній культурі по-своєму визначають і комбінують риси, за допомогою яких осмислюють світ.

У площині перекладознавства важливою є парадигма модифікації вихідної мови в новий формат, тобто перцепція одного виду інформації (тексту оригіналу) та її трансформація в інший вигляд (текст перекладу). Необхідно, щоб перетворений текст мав здатність актуалізувати у свідомості рецепієнта перекладу відповідні концепти тексту оригіналу. Під час аналізу концептів у перекладеному тексті перекладач здійснює декомпозицію концептуальних утворень, виокремлюючи найбільш релевантний елемент, який у подальшому формує стрижневий концепт твору. Концепт інтегрується з асоціативними рядами, когнітивними процесами та несвідомими чинниками перекладача, що детермінують смислове наповнення та надають йому специфічного ціннісного забарвлення. У результаті вибудовується концептуальна картина світу, репрезентована структурою з унікальним кодом національно-культурних параметрів.

Оскільки досліджуваний концепт входить до списку базових загальнолюдських концептів, то спільними є фундаментальні характеристики поняття. На мовному рівні концепт реалізується через повні та часткові еквіваленти. Так, лексема *disease* перекладається словниковим відповідником (хвороба) у Д. Павличка та О. Виженка і частковим відповідником у О. Тарнавського «хворобливий вид». Як бачимо, детермінація концепту «*disease / хвороба*» через прямі номінації у порівнюваних мовах певною мірою співпадає.

Розглянемо передачу основних номінативних одиниць концепту – *fever, ill, sickly, physician, prescriptions, death* – в українських перекладах.

Почнемо з репрезентуючої лексики – *fever*.

My love is as a fever, – *Моя любов – гарячка* (Павличко), *Моя любов, неначе лихоманка* (Виженко), *Моя любов – гарячка* (Тарнавський). Обидва поняття «гарячка» та «лихоманка» є проявами хворобливого стану. Ключові ознаки аналізованого концепту збережено.

Наступним репрезентом є лексема – *ill*.

Feeding on that which doth preserve the ill – *Розпалює жадання маревні* (Павличко), *Хворобу множить кожна забаванка Від незабутніх перших частувань* (Виженко), *Тим живиться, що стан цей береже* (Тарнавський).

Д. Павличко тяжіє до інтенсифікації образності перекладу порівняно з оригіналом, замінюючи елемент концепту «хвороба» (*the ill*) на компонент концепту «божевілля» (*жадання маревні*). О. Виженко зберігає семантику, але відходить від буквального перекладу. В перекладі О. Тарнавського фіксуємо вилучення слова «ill».

Розглянемо елемент – *sickly*.

Th'uncertain sickly appetite to please – Бажаючи звести мене до гробу (Павличко), Щоб вдовольнити хворий апетит (Тарнавський).

В даному прикладі лише О. Тарнавський не відхиляється від тексту оригіналу (Щоб вдовольнити хворий апетит) Д. Павличко застосовує модуляцію (Бажаючи звести мене до гробу), а О. Виженко зовсім вилучає цей компонент.

Проаналізуємо лексему – *physician*.

My reason, the physician to my love – Лікує розум мій мою любов, Та доктор той вже в мене не буває (Павличко), Узявся Розум Серце лікувати, Відчувши марність – швидко охолов (Виженко), Резон – кохання лікарем мого, (Тарнавський).

Усі перекладачі зберігають цю семантичну одиницю.

Наступним репрезентом є лексема – *prescriptions*

Angry that his prescriptions are not kept, – суворих настанов (Павличко) Без ліків я, без догляду (Тарнавський).

Має місце трансформація генералізація та конкретизація з повним збереженням семантики концепту.

Розглянемо лексему – *death*.

Desire is death – Бажання – смерть (Павличко), Так пристрасть нам труїть гарячу кров. (Виженко) – Що ціль – лиш смерть (Тарнавський);

Лише О. Виженко вилучає ключову лексему, але компенсує втрату контекстуальною заміною «труїть».

Усі перекладачі зберігають концептуальну метафору «хвороба – це кохання». Д. Павличко і О. Тарнавський намагаються максимально повно передати всі смислові нюанси оригіналу. Останній, на думку Л. Коломієць, відбирає з тексту-джерела лише ту частину чи якість, котра відповідає його уявленням про те, що потрібно перекладати, перебираючи на себе завдання зберегти найбільш характерне або значуще в тексті-джерелі [4, с. 194]. У О. Виженко часто

використовується прийом цілісного перетворення та вилучення. Ймовірно, перекладач свідомо уникав буквального перекладу заради збереження ритмомелодики вірша.

Оскільки концепт «хвороба» за своєю семантикою ядерного шару належить до групи універсальних, його головні компоненти збігаються в концептуальних картинах світу мови оригіналу і мови перекладу. Тому перекладачам здебільшого вдалося не порушити «живої тканини контексту» та відтворити концепт «хвороба» в мові перекладу.

Як слушно підкреслює Л. Коломієць, «у перекладознавстві визнається той факт, що один оригінал може стати основою багатьох різних перекладів, серед яких декілька (а не лише один) можуть бути адекватними» [4, с.196]. І, хоча перекладачі інколи диференціюють значення й трохи розмивають семантичні межі ключових лексем, їх переклади унаочнюють цю тезу.

Висновки. Отже, аналіз відтворення ключових номінативних одиниць концепту «хвороба» в українських перекладах засвідчує збереження базової метафори «хвороба = кохання» та водночас виявляє індивідуальні стратегії перекладачів. Перекладачі балансують між семантичною точністю, стилістичною адекватністю та поетичною виразністю. Так, Д. Павличко тяжіє до інтенсифікації образності та модуляції смислів, О. Тарнавський – до максимально точного відтворення оригіналу, тоді як О. Виженко застосовує цілісні перетворення й вилучення задля ритмомелодики. Таке розмаїття перекладацьких рішень відображає гнучкість концептуальних структур, вплив національно-культурних кодів і водночас засвідчує можливість адаптації вихідного тексту до різних поетичних систем української мови.

Перспективним видається зіставний аналіз концепту «хвороба» у творах інших культурно-лінгвістичних традицій та у перекладах різними мовами для виявлення універсальних і специфічних характеристик.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови / гол. ред. В. Т. Бусел. К. : Ірпінь : ВТФ «Перун», 2005. 1728 с.
2. Виженко О. Є. Сонети пана Шекспіра / пер. с англ. О. Виженка. Запоріжжя : Дніпровський металург, 2013. 316 с.
3. Калішук Д. М. Лінгвокультурні особливості перекладу політичного дискурсу. *Вісник СумДУ*. 2006. Т. 1. № 11 (95). С. 153–159.
4. Коломієць Л. В. Мовно-стильові виміри творчого методу перекладача: на матеріалі українських перекладів Шекспірових сонетів. *Мовні і концептуальні картини світу: зб. наук. праць*. К., 2000. С. 192–202.
5. Кононенко В. І. Мова у контексті культури. Монографія. Київ – Івано-Франківськ, 2008. 390 с. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Kononenko_Vitalii/Mova_u_konteksti_kultury.pdf? (дата звернення : 10.09. 2025).

6. Приходько А. М. Концепти і концептосистеми в когнітивно-дискурсивній парадигмі лінгвістики. Запоріжжя : Прем'єр, 2008. 332 с.
7. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика : напрями та проблеми : Полтава: Довкілля К, 2008. 711 с.
8. Старко В. Терміни «концепт» і «категорія» в дослідженні мовної категоризації світу. *Вісник Нац. ун-ту «Львівська політехніка»*. Серія «Проблеми української термінології». 2012. № 733. С. 42–48.
9. Шекспір В. Сонети / пер. с англ. О. Тарнавського. Філадельфія: «Мости», 1997. URL: <http://poetyka.uazone.net/shakespeare/> (дата звернення : 1.09. 2025).
10. Lakoff G., Johnson M. *Metaphors We Live By*. London: University of Chicago Press, 2003. 276 p.
11. Langacker R. W. Conceptualization, Symbolization, and Grammar. *The New Psychology of Language: Cognitive and Functional Approaches to Language Structure* : [Ed. By M. Tomasello]. Mahwah, NJ and London : Lawrence Erlbaum, 1998. Pp. 1–39.
12. West D. *Shakespeare's Sonnets*. London, Woodstock, New York: Duckworth Overlook. 2007. 474 p.
13. Shakespeare William. *Sonnets* – Вільям Шекспір. Сонети : у 6 т. / пер. с англ. Д. Павличко. К. : Дніпро, 1986. Т. 6. 797 с.
14. Shakespeare William. *Sonnet 147. The Sonnets*. Penguin Books, 2001. URL: <https://www.poetryfoundation.org/poems/56227/sonnet-147-my-love-is-as-a-fever-longing-still> (дата звернення : 12.08. 2025).

Дата першого надходження рукопису до видання: 29.09.2025

Дата прийнятого до друку рукопису після рецензування: 30.10.2025

Дата публікації: 28.11.2025